

PROTOKOLL

6. veebruar 2018 nr 1.11-1/9

Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogu

Algus kell 9.00, lõpp kell 12.05

Juhatas: maaeluminister Tarmo Tamm

Võtsid osa: Tarmo Tamm, Illar Lemetti, Toomas Kevvai, Marko Gorban, Sirje Potisepp, Raul Rosenberg, Vahur Tõnissoo, Kristjan Piirimäe, Liia Lust, Vahur Vingisaar, Martin Repinski, Kerli Ats, Priit Hinto, Veiko Pak, Britt-Marena Tiikmaa, Jaan Kallas.

Puudusid: Indrek Laas, Margus Muld, Signe Sarah Arro, Aivar Kallas, Kaie Koskaru-Nelk, Tiit Niilo, Kalmer Visnapuu, Mait Klaassen, Jaak Läänemets, Roomet Sõrmus, Einar Pärnpuu.

Kutsutud: Madis Pärtel, Olavi Petron, Olav Kreen, Ando Eelmaa, Marten- Ingmar Merivee, Karmeli Kütt, Ragni Koitmaa, Reno Paju, Helena Vaher, Külli Johanson, Katrin Rannik, Pirjo Laanesaar, Mihkel Kärg, Martin Kukk, Reve Lambur, Anne-Liisi Mändmets, Liisa Kähr, Peegi Kaibald.

Istungi päevakord:

1. Vabatahtliku päritolumärgistuse eelnõu avalik konsultatsioon.
2. Erakorraline toetus taimekasvatusektorile.
3. Raskustes olevate ettevõtjate kontrollimine erimärgistatud diislikütuse riigiabi meetmes.
4. ÜPP teatis – esialgsed seisukohad ja edasine ajakava.
5. Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava koostamine

1. Vabatahtliku päritolumärgistuse eelnõu avalik konsultatsioon – ettekande tegi Toomas Kevvai

Arutelu all oli Euroopa Komisjoni rakendusmääruse eelnõu, milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 26 lõike 3 kohaldamiseks seoses toidu põhikoostisosa päritoluriigi või lähtekoha esitamise, kui see on erinev toidu

kohta esitatud päritolust. Toomas Kevvai andis ülevaate Euroopa Komisjoni rakendusmääruse menetluse hetkeseisust ja tutvustas eelnõu sätteid. Eelnõu menetlus on lõpusirgel, järgmisena on see 16. aprilli komisjoni alalise komitee päevakavas, tõenäoliselt arutelul ja veel mitte hääletusel.

T. Tamm: hea meel on selle üle, et Euroopa Komisjon on välja tulnud ELi ülese määruse eelnõuga.

T. Kevvai: Euroopa Komisjoni avalik konsultatsioon on nüüdseks läbi, Maaeluministeriumis toimus eelnõu arutelu, kus me kutsusime kõiki osapooli avaliku konsultatsiooni kaudu eelnõu kohta tagasiside andma. Maaeluministeriumi poolt saatsime samuti Euroopa Komisjonile Eesti seisukohad.

Praegu ei ole ELi üleseid nõudeid valmistoidu põhikoostisosa päritolu esitamise kohta, tarbijad ei saa teada põhikoostisosa päritolu. Mõned liikmesriigid on kehtestanud riigisiseseid nõuded koostisosana kasutatud liha ja piima (nt Prantsusmaa ja Soome) ja mõned koostisosana esineva piima (Itaalia, Leedu, Portugal, Kreeka, Rumeenia, Hispaania) päritolu esitamise kohta. Need riigid on kehtestanud põhitooraine päritolu esitamise nõuded pilootprojektidena 2 aastaks. EL üleseid tooraine päritolu esitamise nõudeid ei ole.

Käesolev määruse eelnõu sätestab nõuded, kui vabatahtlikult esitatakse toote puhul viide päritolule ja tarbijal tekib arusaam, et selle toote tooraine võib pärineda viidatud riigist. Kui viitena esitatud päritolu on erinev põhitooraine päritolust, siis tuleb põhikoostisosa päritolu kohta teavet anda. Kohustuslikkus tekib vabatahtliku päritoluviiete kasutamise kaudu. Vabatahtlikud viited, mis tingivad põhikoostisosa päritolu esitamise, võivad olla kas sõnalised, pildilised (nt kaart) või esitatud muul viisil, mis seostuvad tarbijale päritoluga. Eelnõus esitatakse mitmesuguseid võimalusi põhikoostisosa päritolu esitamiseks, nt kas riigi (nt Eesti) või piirkonna täpsusega (Alpid, Saaremaa, EL või mitte-EL), või esitada, et põhikoostisosa ei ole viidatud päritoluga (nt piim ei pärine Eestist). Kalatoodete puhul on päritolu kala püügi piirkond.

Põhikoostisosa päritolu teave tuleb esitada päritoluviietega samas vaateväljas. Kui viide on pildina, siis esitatakse põhikoostisosa päritolu pildiga ühes vaateväljas. Kui päritoluviiete on esitatud sõnadega, siis esitatakse põhikoostisosa tegelik päritolu sõnalise päritoluviietega ühes vaateväljas ja selle kirjasuurus peab olema vähemalt 75% päritoluviiete kirjasuurusest, kuid mitte väiksemalt kui 1,2 mm. Kui põhikoostisosaks on liha, mille päritolu esitamisele on juba ELis kehtestatud päritolunõuded, siis võib päritolu esitamisel lähtuda nendest nõuetest. Nt kui põhikoostisosaks on veiseliha, siis võib päritoluna märkida looma sündimise, kasvatamise ja tapmise riigi. Kui kõik etapid toimusid samas riigis võib kirjutada „veiseliha päritolu: ...“ koos riigi või piirkonna nimega. Selle asemel võib esitada päritolu aga ka üldisemalt, nt lausena „veiseliha ei ole pärit Eestist“. Üldtuntud nimetusi, mis sisaldavad geograafilist väljendit, ei käsitleta viidetena päritolule ja nende puhul ei ole vaja põhikoostisosa päritolu esitada. Nt nimetust „Hollandi juust“ ei käsitleta päritoluviietena ja selle puhul ei ole vaja piima päritolu esitada. Eelnõu arutelu käigus jõuti kompromissina tulemuseni, et see määruse eelnõu ei rakendu geograafilistele viidetele, mis on kaitstud geograafiliste nimetuste ja tähiste osaks, ja registreeritud kaubamärkide osaks. Eelnimetatud juhud reguleeritakse täpsema rakendusmäärusega hiljem. Praeguses eelnõus on määruse kohaldumise ajaks pandud 1.04.2019, enne seda tähtaega turule viidud või märgistatud selle määruse nõuetele mittevastavaid tooteid võib müüa kuni selle kauba lõppemiseni. Enne määruse jõustumist on plaanis välja töötada täpsem juhend, eelkõige mida tõlgendada vabatahtlike päritoluviietena. Oluline on anda määrusele mõistlik rakendusaeg, 1. aprill 2019 on liiga vara, arvestades, et juhendit ei ole veel.

Eesti põhiseisukohad, mida Maaeluministerium on esitanud, on järgmised:

- üldiselt toetame eelnõu;
- määruse jõustumise ja kohaldumise vahele peab jääma vähemalt 18 kuud;
- juhend ühise arusaama väljakujundamiseks on vajalik vähemalt aasta, eelistatult 1,5 aastat enne määruse kohaldumist;
- kaubamärkides ja kaitstud päritolunimetustes esinevad geograafilised viited vajavad reguleerimist ja seda mitte hiljem kui aasta pärast selle määruse eelnõu kohaldumist.

S. Potisepp: seda eelnõu oleme ka meie väga põhjalikult analüüsinud, Toiduliit toetab EL-üleseid harmoniseeritud nõudeid. Lisaks Maaeluministeriumi poolt väljatoodud seisukohtadele, on meil veel mõned lisapunktid.

Toiduliidul on eelnõu kohta järgmised ettepanekud:

- 1) kohaldumine mitte varem kui aprill 2020;
- 2) rakendamise tagamiseks vajame üle-euroopalist juhendit, mis peaks valmima vähemalt 1,5 a enne määruse kohaldumist;
- 3) vajame juhendis selgitusi, milliseid viiteid käsitletakse vabatahtlike päritoluviidetena;
- 4) vajame selgitusi, milliseid koostisosi käsitletakse põhilise koostisosana;
- 5) kaubamärke ja geograafilisi tähiseid, mis on eraldi määrustega reguleeritud, ei peaks üldse käsitlema päritoluviidetena, ka mitte 1 a hiljem (nt kaubamärgid Põltsamaa, Liivimaa lihaveis);
- 6) põhitooraine päritolu võiks esitada pakendi tagaküljel, mitte esiküljel, siis inimesed loeksid rohkem ka toitumisalast teavet, mis muutus kohustuslikuks 2016. a lõpus;
- 7) soovime päritolu esitamiseks paindlikumaid sõnastusi, ka võimalust „EL ja/või mitte-EL“.

K. Ats: Eestimaa Talupidajate Keskliit toetab esitletud eelnõu ja Maaeluministeriumi põhiseisukohti.

O. Kreen: Põllumajandus-Kaubanduskoja liikmed on erinevad – tootjad ja töötledjad, sh ka toiduainetööstused, kellest osad on ka Toiduliidu liikmed. Meie strateegia näeb ette, et tegeleme biomajandusega, mis tugineb kohalikel ressurssidel. Seetõttu oleme seisukohal, et tarbija suurem teavitus kogu toiduahelast, ka toorainest, peab olema nähtav ja arusaadav. Tarbijat ei peaks eksitama. Seetõttu on meil hea meel, et Maaeluministerium on hakanud selle teemaga tegelema, see on vajalik nii Eesti põllumeestele, toidutöötledjatele kui ka tarbijatele. EPKK toetab Maaeluministeriumi väljaläinud seisukohti.

T. Kevvai: soovin täpsustada, et päritolueelnõu vastuvõtmisel ei pea ükski kaubamärk ära kaduma, vaid peab lisama täpsustuse tooraine päritolu kohta või nt et tooraine ei pärine kaubamärgil viidatud asukohast. Lisaks on eelnõu puhul teine aspekt, et Veterinaar- ja Toiduamet peaks tulevikus tegema järelevalvet ka teiste liikmesriikide toodete üle, kus on päritoluviide, nt Poolas valmistatud juust, mille kujundus viitab Prantsusmaale, ka sellel peaks olema lisamärgistus, nt „piim ei ole Poolast“. Praegu on DG SANTE algatanud avaliku konsultatsiooni küsimuses, kas ja kuidas peaks arendama Euroopa Liidu riskihindamissüsteemi. Veebruari lõpus soovime selle teema arutamiseks võtta asjast huvitatud osapooled kokku.

2. Erakorraline toetus taimekasvatusektorile – ettekande tegi Marko Gorban.

Talivili:

M. Repinski: kas toetust saab kavandatava talivilja pindala järgi või siis selle järgi, mis koristati aastal 2017?

M. Gorban: toetust saab selle osas, mis 2017 sügisel külvata kavandati või hävines.

M. Repinski: juhul kui taotlust on muudetud, kas siis võetakse aluseks lõplik pindala? Esialgse pinna järgi ei saa võtta, sest see ei ole lõplik.

M. Gorban: ÜPT taotlusel näitab taotleja eelmise sügise talivilja külvi.

M. Repinski: toon näite: taotlus esitati maikuus, plaanis külvata 1000 ha, augustis nägi, et ei jõua, parandas taotlusel 500 ha peale.

L. Lust: reaalne oleks aluseks võtta tegelik pindala.

M. Repinski: esialgne soov oli taotlusel. Kas on võimalik seda arvestada?

M. Gorban: täpsustame üle.

O. Kreen: kas sa pidasid silmas seda, mis oli tegelikult talivilja pind aastal 2017 või see, mida 2017 planeerisin üle talve talvise taimekatte all olevaks pinnaks. Need on hoopis erinevad asjad. 2017 talivilja pind võib olla oluliselt väiksem kui see, mis ma 2016 tegelikult külvasin. Pindalatoetuse esitamise ajaks oli mul juba teada, millised pinnad ma külvasin üle. Toetuse taotlusest ei tule välja, kas ma planeerisin jätta ristiku või talivilja alla. See, mida ma tollel hetkel taotlesin ja mis mul pärast läheb, võivad isegi tavalisel ÜPT taotlejal olla täiesti erinevad. Need, kellel on KSM kohustus, peab olema viljavaheldusplaan. Neil on võimalik plaani muuta 30% ulatuses. Mina olen neid aastate lõikes päris palju muutnud. Kõige olulisem on just toetus nendele, kes sügisel talivilja külvasid, aga kellel vilja hävines. Nemad on kulutused teinud.

T. Tamm: see peab olema väga täpselt reglementeeritud. Kui me hakkame mingeid erandeid sisse tooma, siis me jäämegi seda raha jagama. Vastasel juhul läheb administreerimine rohkem maksma kui 1,3 mln.

O. Kreen: määrus näeb ette ka kahjustunud külvid.

T. Tamm: kuidas te tõestate, et vilja hävines just vahemikul august-oktoober 2017?

P. Hinto: üks variant on: need, kes tahtsid külvata, neil seisab seeme siiamaani laos. Dokumentatsiooni saab küsida kontrollimiseks.

M. Gorban: plaanis on õigusakti sisse kirjutada võimalus, et PRIA saaks kontrollida näiteks seemne ostuarveid.

T. Tamm: seemne koguse järgi ei saa kahju hinnata.

M. Repinski: kui kirjutame sisse, et PRIA on õigus kontrollida ostuarveid, siis võib see probleemiks osutuda, kuna võib tekkida olukord, kus ma ei ole seemet ette tellinud, kuna kohale toomine võtab ainult paar päeva aega. Kui ma ei ole kindel, kas saan külvata, siis ma ei telli seemet ette.

M. Gorban: talivilja pidid külvama eelmise aasta sügisel, seega peavad ka ostuarved sellest ajast olema ette näidata.

M. Repinski: ma ei telli seemet kohale, sest ei ole kindel, kas saan külvata. Mul ei ole seemet laos, kuna kokkuleppel on võimalik see paari päevaga lasta kohale tuua. See ei tõesta midagi, et seda laos ei ole.

M. Gorban: näidatav pind ei saa olla suurem kui eelmise aasta pind. Kui PRIA1 tekib kahtlus, siis on võimalik erinevate abivahendite abil tõestada, et plaanisid talivilja külvata, seemne ostuarve oli üks näide.

T. Tamm: kuidas on võimalik seemne kogust hinnata hektarite arvuga? Võin ju korraga mitme aasta seemne koguse lattu osta.

M. Gorban: see ei ole kindlasti ainuke asi, mida PRIA kontrollib. Taotlejad, kes on KSMi taotlenud, neil on mitmeaastased viljavaheldusplaanid, neid saab PRIA arvesse võtta ja kontrollida.

O. Kreen: olen nõus ministriga. Kindlad reeglid peavad olema, Euroopa ja sektor peaksid neid aktsepteerima.

M. Repinski: skeem ei ole piisavalt õiglane, aga midagi ei ole teha, kui see on Euroopast ette kirjutatud. Hävinemise aega kuude järgi paika panna ei saa. Seda ei tee kindlaks. Ma arvan, et peaks aluseks võtma selle, mis oli kevadel (maikuus) planeeritud. PRIAle on ilmselt aluseks ikkagi lõplikud andmed. Põllumees ei teadnud, et toetus tuleb. Võiksime esialgse pinna ikkagi aluseks võtta.

M. Gorban: tuleme selle teema juurde tagasi.

O. Kreen: kui taimed on perioodil august-oktoober kahjustunud, see tähendab ka seda, et võimekus talve üle elada on nõrk. Taim võis küll tollel hetkel elus olla, kuid kevadeni vastu ei pidanud. Siin on tegemist sõnademänguga. Peaks uurima komisjonilt, kas nad seda aktsepteeriksid.

M. Repinski: ei ole võimalik realselt hinnata, millal kahjustus aset leidis. Ilmselt võetakse aluseks kõik, mis oli kahjustunud.

T. Tamm: sel juhul juhtub see, et 70% pinnast tuleb üle külvata ja hektari toetus on vaid 3 eurot.

L. Lust: kas taotlus tuleb eraldi taotlusvormina?

M. Gorban: taotlus tuleb eraldi vormile.

T. Tamm: märtsis peame skeemi esitama Euroopa Komisjonile.

L. Lust: millal määrus valmis saab?

M. Gorban: määrus valmib esimesel võimalusel. Praeguseks on PRIAga üldpõhimõtted kokku lepitud. Lähinädalatel peaks eelnõu EISI jõudma.

Kartul ja avamaaköögivili:

L. Lust: kas seal ei tule ÜPT ühikumäära ette?

M. Gorban: selle toetuse puhul ei tule, siin on piirmääraks 15 000 eurot, tegemist on vähese tähtsusega abiga.

V. Pak: kui suured on võimalused erakorralise meetme puhul? Täna konkreetset raha olemas ei ole.

M. Gorban: oleme ette valmistamas Vabariigi Valitsusele reservitaotlust, kuid ei tea kas sealt tuleb positiivne otsus.

T. Tamm: tahame toetada neid sektoreid, kus häda kõige suurem. Püüame hinnata olukorda sektoripõhiselt.

V. Pak: eelnevad 2-3 aastat maksti saagikao toetust EList. See aasta oli väga keeruline, kuid toetuse maksmine lõpetati.

T. Tamm: kõik on ELis väga täpselt paigas. Selle teemaga tegeleme edasi.

O. Kreen: on väga hea kui valitsus selle toetuse eraldab. Minu hinnangul on probleemiks 15 000 neile, kellel juba vähese tähtsusega abi saadud. Selles süsteemis tuleks midagi muuta. Lahendust tuleks otsida EL tasandil.

T. Tamm: need asjad nii lihtsalt ei käi. Kõige õigem lähenemine on ikkagi otstoetuste võrdsustamine ja sinna poole me ka liigume.

M. Gorban: vähese tähtsusega abi piirmäära tõstmine EL tasandil ei ole lahendus, selle tulemusel võib juhtuda, et teised liikmesriigid, kellel on suurem võimekus, saavad oma sektorit suuremas mahus toetada.

3. Raskustes olevate ettevõtjate kontrollimine erimärgistatud diislikütuse riigiabi meetmes – ettekande tegi Liisa Kähr.

L. Kähr: vedelkütuse erimärgistamise seaduse kavandatavad muudatused on seotud muudatustega Euroopa Komisjoni riigiabi määruses. Lisaks kütusedirektiivi nõuetele reguleerivad kütuse maksusoodustust ka EL riigiabi reeglid. Riigiabi elemendiks loetakse tavaaktsiisi ja soodusaktsiisimäära erinevust. 2017 suvel komisjon muutis reegleid ja pani riikidele uue kohustuse: hakata teostama automaatsete maksusoodustuste puhul järelkontrolle. Varem komisjon kontrollitemaatikat täpselt ei reguleerinud. Automaatsete maksusoodustuste puhul peab tagantjäre kontroll toimuma regulaarselt ja valimi põhjal. Üheks kontrollitavaks riigiabi nõudeks on, et kasutaja ei tohi olla raskustes olev ettevõtja. Lauskontrolli ei toimi, valim on kuni 5% kasutajatest. Kontroll peamiselt majandusaastaruannete põhjal.

Annan ülevaate, mis nõuded põllumajandustootjale kohalduvad. Esmalt: sihipärane kasutamine põllumajanduses - sihtotstarbelist kasutamist kontrollib maksu- ja tolliamet. Riigiabi nõudeid kontrollib PRIA: raskustes olevate ettevõtjate kriteerium ja komisjoni täitmata tagasimakse korralduse nõue on komisjoni riigiabi määrusest tulenevad nõuded. Kuigi komisjoni määrus on otsekohalduv, on selguse huvides vaja siseriiklikult sätestada, et raskustes ettevõtjatele ei saa riigiabi abi anda, kuna on vaja tagada selgus tööjaotuses maksu- ja tolliameti ja PRIA vahel.

Soovin selgitada ka kolmanda nõude tausta, milleks on, et riigiabi ei ole lubatud anda, kui komisjon on teinud riigiabi tagasimakse korralduse ja see on täitmata – see on üsna teoreetiline nõue, kuid EL aktid näevad ette, et see peab sõnaselgelt olema siseriiklikus õiguses kirjas. Senini on sellise tagasinõude saanud üksnes Estonian Air.

Taustast veel, et raskustes oleva ettevõtja mittetoetamise nõue on EL standardnõue riigiabi andmisel ja kehtib ka paljudes muudes meetmetes. PRIA-l on ligikaudu 18 meetet, kus see nõue kehtib. Kuna kütuse puhul on nõudeid vähe, siis paistab see nõue silma, teistes meetmetes on see üks nõue paljudest.

Mida kontrollitakse raskustes oleva ettevõtja kriteeriumi puhul? Definiitsioon on komisjoni määruses. Punkt a annab üldreegli äriühingutele: kui kahjum on üle poole osakapitalist loetakse ettevõtet raskustes olevaks (MeM täpsustus: *akumuleeritud kahjum/kasum + aruandva aasta kasum/kahjum + reservid. Kui tulem on negatiivne ja suurem kui pool osakapitalist + ülekurs, siis loetakse ettevõtte raskustes olevaks*). See nõue ei kehti alla 3 a

vanuste VKE-de puhul.

Punkt c on pankrotimenetluse alustamise kohta – pankrotimenetluse alustamisel loetakse ettevõtjat raskustes olevaks.

Punkt d on teoreetiline, vaid Estonian Air on punktis d nimetatud abi saanud.

Punkt e kehtib vaid suurettevõtjatele ehk samuti üsna vähetõenäoline nõue. Tõenäolisemad punktid on a, b ja c.

Raskustes oleva ettevõtja mittetoetamise keeld tuleneb printsiibist, et toetuse andmine raskustes ettevõtjatele moonutab enim konkurentsi. See on EL Euroopa Komisjoni konkurentsi peadirektoraadi üldsäte, mille lisamist nõuab komisjon pea kõikidesse skeemidesse.

L. Lust: kuidas ja kes kontrollib?

L. Kähr: PRIA kontrollib riigiabi nõudeid. Kontrolliõigus tuleb seadusest. Maksu- ja tolliamet kontrollib sihipärast kasutamist.

R. Rosenberg: kontroll mitme aasta osas?

L. Kähr: üldjuhul vaadatakse kahe majandusaasta aruandeid ehk siis kontroll ise on ühe aasta kohta.

R. Rosenberg: vähese tähtsusega abi määr suurematel tootjatel võib täis saada?

L. Kähr: maksusoodustus on heakskiidetud riigiabi skeem, siin komisjoni vähese tähtsusega abi määrad ei kehti.

M. Repinski: kui muudetakse tagasiulatuvalt majandusaastaruannet äriregistris?

L. Kähr: sel juhul tuleks aluseks võtta muudatused.

L. Lust: millisest hetkest kahatakse kontrolle tegema kui eelnõu kehtima hakkab?

L. Kähr: kui eelnõu jõustub, siis peaks 2018 esimesed kontrollid läbi viidama.

T. Tamm: eeldan, et enamik põllumajandustootjaid ei ole raskustes.

4. ÜPP teatis – esialgsed seisukohad ja edasine ajakava – ettekande tegi Marko Gorban

M. Gorban: mitmed ÜPP-d puudutavad arutelud toimusid meie eesistumise raames. Bulgaarlastel samuti ÜPP prioriteediks eesistumise ajal ja neil plaanis vastu võtta EL Nõukogu järeldused ÜPP teemal. Komisjon peaks esitama märtsis ÜPP laiapõhjalise mõjude hinnangu, märtsis uus MFFi ettepanek ja juunis ÜPP seadusandlikud ettepanekud. ÜPP teatises välja toodud eesmärgid (samal ELi toimimise lepingus olevad eesmärgid jätkuvalt asjakohased):

- aruka ja vastupanuvõimelise põllumajandussektori toetamine;
- keskkonnanohiu ja kliimameetmete edendamine ning ELi keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse panustamine;
- maapiirkondade sotsiaalmajandusliku olukorra edendamine.

K. Piirimäe: 2 vastust küsimustikule keskkonnaorganisatsioonide poolt. Teemad, mis vajavad muutmist – miks jätkata ÜPT-ga? Võrdsustada saaks ka vähendamise või kaotamise kaudu. ÜPT skeemi ei peaks toetama. Keskkonnaeesmärgid võiksid olla täpsemalt sõnastatud.

Subsidiarsuse mõte ja lihtsustamine tervitatakse. ÜPT soodustab elurikkuse vähendamist, tuleb vähendada vee reostamist, kaitsta muldasid, vähendada saasteainete heidet.

T. Tamm: keskkonnale pööratakse palju tähelepanu teatises.

K. Piirimäe: küsimus rahastamises.

V. Tõnissoo: teatise eesmärgid õiged, nende pinnal vaja ka Eesti eesmärgid seada. Vaja oleks suurendada loomakasvatuse sektori toodangut, suurendada kriisivõimekust – praegused meetmed pole piisavad. Vaja on poliitikaid, mis aitaksid kriisideks valmistuda - kindlustusest sooduskrediidini. Samuti FI-del oluline roll. Eelarve jaotusskeem võtmekoht – vaja toetuste ühtlustamist. Arvestades põllumajanduse struktuuri, tuleks ettevaatlikult suhtuda toetuse piiramisse – see peab jääma liikmesriikide otsustada. Tuleb arvestada ettevõtjate rolli tööandajana. Toetame uut rakendamissüsteemi ja keskkonnasüsteemi.

R. Rosenberg: otsetoetus on oluline riskiuhtmise meede ja me ei tohiks sektori konkurentsivõimet vähendada. Riskijuhtimine seotud paljude teemadega. Oleme ära unustanud Natura metsade toetuse – enamus LRide nii palju Natura metsasid ei toeta nagu meie MAKist. KEM peaks leidma enda vahendid selle toetamiseks. Investeeringutoetused – tootvad investeeringud läbi FI-de, ja mittetootvad (nt keskkond, loomade heaolu) läbi tagastamatu abi.

K. Ats: Sarnaselt EPKK-le toetame teatises püstitatud eesmärgid. Oluline ka väiketalu (peretalu) edendamine, oluline on teaduse ja innovatsiooni toetamine, oluline on noorte toetamine ning nõuandeteenused, toetame FI-de kasutamist, kuid kombineeritult tagastamatu abiga (need peaksid olema suunatud väiksematele ja noortele, kellele puudub piisav finantsvõimekus), samuti keskkonna jaoks tagastamatu abi. Tuleb kaaluda toetustele lagedele seadmist – see vajab edasist arutelu.

V. Vingissaar: riskijuhtimine oluline teema ja lihtsustamine samuti. Rakendusmehhanism – positiivne, et suund subsidiaarsuse suunas, keskkonna osas teemad kompleksed ja nende puhul ei saa seada konkreetseid numbreid eesmärkideks. Tuleks täpsustada Riigikontrolli auditi tulemusi. Toetuste piiramises osas – kas see tuleb ELis ühtne või arvestada LRide erisusi?

P. Hinto: eesmärgid asjakohased, lihtsustamine – kas saaks taotlejatele maksta toetusi kontrollipõhjal, kasutades digilahendusi jm. Ehk ettepanek lihtsustada kontrollimeetodeid ja toetuste taotlemist.

Põlvkondade vahetus – ei tohiks olla vanuselist piirangut toetusel, kui inimesed suunduvad maale elama – võiks olla n-ö starditoetus maale elama suunduvale ettevõtjale. Noorte tootjate ja alustavate ettevõtjate toetused peaksid olema lahus. Teise sambasse tuleks suunata rohkem raha, toetame OT-de diferentseerimist. Toetame OT-de jätkumist. Riskijuhtimise osas vajalikud uued meetmed ja võimalused. Innovatsiooni osas vajalik väikeste inkubatsioonikeskuste tekkimine, kus võimalik tootjatel tegutseda ja ühistegevusi soodustada.

J. Kallas: praegu on olemas nõudlus alustavate tootjate toetusele ja nõuandeteenuste osas.

R. Rosenberg: massiivseid toetusi ei ole võimalik alustavatele ettevõtjatele maksa. See toetus praegu olemas omakapitali investeeringu kaudu. Toetus iseenesest olemas aga need väikesed (EASist ja MESist).

T. Tamm: alustavate ettevõtjate toetamine maal on vajalik, see temaatika tuleb üle vaadata.

V. Tõnissoo: 2 varianti kas saame kõik meetmed Brüsselist või teeme kõik ise. Majanduslikus mõttes oleks kõige efektiivsem toetada kõrgema toetusega 100-500 ha põllumajandustootjaid. Maa renditurgu mõjutab väikeste maatükkide omanike diferentseeritud toetamine.

A. Eelmaa: paljud põllumehed metsaomanikud. Keskkonnaeesmärgid võiksid olla ambitsioonikamad – see peaks keskenduma mitte piirangute kompenseerimisele, vaid avalike hüvede pakkumisele, mida ettevõtja pakub. Infrastruktuuri investeerimine on prioriteet – eelkõige teed. Riskijuhtimine on oluline teema ka metsandussektori jaoks – ilmastikuolud järjest ettearvamatud. Energiajulgeolek ja biomajandus on tulevikus olulisem. Biomassi tootmine võiks olla tootjate ühendustega seotud, et ka väiksemaid koguseid turule tuua. Töökohtade, innovatsiooni ja investeeringud – praegu nõuame töökohtade loomist investeeringute puhul, mis vähendavad töökohti. Sageli võib efekt olla vastupidine – seda peab tulevikus arvestama.

V. Pak: tööstuste arendamine peab olema prioriteet. Piimandussektoril olukord parem, kõõgivil ja lihatootmine probleemne. Tootjate ja töötajate vahel vaja suurendada koostööd – tarneahela sisese koostöö parendamine. Oluline kogu maaelu koos arendamine.

T. Tamm: ekspordime liialt palju toorainet, rapsitehas hea näide, kuidas luua lisandväärtust.

S. Potisepp: ootame töörühmasid; oluline, et tagada piisav tähelepanu töötajatele. Vaja seada veidi fookust tootjatelt töötajatele.

L. Lust: maale elama asumise toetamine vajalik.

5. Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava koostamine – ettekande tegi Marten-Ingmar Merivee

K. Piirimäe: kas alltöörühmadesse kutsutakse kõiki huvilisi? Kuidas sinna saadakse?

M. Merivee: kutse tuleb kõigile meie partneritele, partnerid on meil kaardistatud. Info jõuab ka Maaeluministeeriumi kodulehele.

V. Vingisaar: kas arengukava koostamisse on kaasatud erinevate ministeeriumite esindajad? Regionaalareng ja maaelu valdkond on hetkel killustunud.

M. Merivee: kõik ministeeriumid on koostamisse kaasatud, arengukava peavad kooskõlastama kõik ministeeriumid. Me hetkel ei oska öelda, kuidas tulemusvaldkondade piirid saavad olema edaspidi käsitletud, tegevuspõhisele eelarvele üleminekul loodame ka sellele lahendust. Näeme maaelu valdkonda tihedas seotuses põllumajanduse ja kalanduse valdkonnaga.

V. Vingisaar: meie mure on see, et maal elu jätkuks, praegust trendi vaadates on see keeruline. Kõik ministeeriumid peaks panustama ja lahendusi pakkuma, et noored ei läheks maalt ära või tuleks tagasi. Maaelule on riigis vaja terviklikumat lähenemist ja põhjendatud erandeid (nt aktsiisid).

T. Tamm: arengukava koostamisel tuleb maaelu valdkond tervikuna läbi rääkida kõigi osapooltega.

(allkirjastatud digitaalselt)
Tarmo Tamm
Nõukogu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)
Külli Johanson
Protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)
Helena Vaher
Protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)
Peegi Kaibald
Protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)
Mihkel Kärp
Protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)
Ragni Koitmaa
Protokollija